

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ”
(для магістрів)**

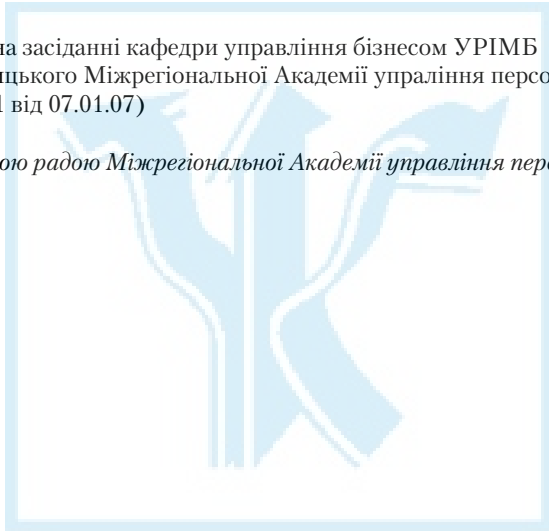
МАУП

Київ 2007

Підготовлено доцентом кафедри управління бізнесом *В. В. Кобрицьким*

Затверджено на засіданні кафедри управління бізнесом УРІМБ ім. Б. Хмельницького Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 1 від 07.01.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Кобрицький В. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Корпоративне управління” (для магістрів). — К.: МАУП, 2007. — 44 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни “Корпоративне управління”, методичні вказівки для самостійного вивчення кожної теми, питання для самоконтролю, критерії оцінювання знань студентів при підсумковому контролі, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є важливою складовою навчального процесу. Вона сприяє активізації засвоєння знань, умінь і навичок студентами та їх практичній реалізації, формує вміння навчатися та є оптимальним засобом опанування навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Мета самостійної роботи студентів — сприяння засвоєнню навчальної програми дисципліни “Корпоративне управління” в повному обсязі, формування самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання самостійної роботи студентів — засвоєння комплексу знань, умінь і навичок, закріплення та систематизація отриманих знань, їх практичне застосування при виконанні творчих індивідуальних завдань і робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета “Корпоративне управління”.

Зміст самостійної роботи студента з дисципліни “Корпоративне управління” визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни “Корпоративне управління”: підручником, навчальними та методичними посібниками, методичними матеріалами для самостійної роботи студентів, конспектом лекцій тощо.

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни “Корпоративне управління” організовується з дотриманням низки вимог:

- обґрунтування необхідності завдань загалом і конкретного завдання зокрема;
- надання детальних методичних рекомендацій щодо виконання роботи;
- надання можливості студентам виконувати творчі роботи, які відповідають умовно-професійному рівню засвоєння знань, при цьому не обмежуючи їх виконанням стандартних завдань;
- підтримання постійного зворотного зв'язку зі студентами у процесі виконання самостійної роботи, що є чинником ефективності навчального середовища.

Перелік завдань для самостійної роботи, форми її організації та звітності, термін виконання та кількість балів, які можна отримати за

виконання завдань, визначаються викладачем кафедри при розробці робочої навчальної програми дисципліни (розділу “Самостійна робота студентів”).

Студенти, які розпочинають вивчати дисципліну “Корпоративне управління”, повинні бути поінформовані викладачем щодо організації самостійної роботи, її форм і видів, термінів виконання, форм контролю та звітності, кількості балів за виконання завдань тощо.

Організація та контроль процесу й змісту самостійної роботи та її результатів здійснюються викладачами кафедри.

Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, фіксуються викладачами і повинні бути доведені до відома студентів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	Змістовий модуль I. Наукові основи корпоративного управління
1	Корпоративний сектор як основа сучасної економіки
2	Поняття акціонерного товариства. Види акціонерних товариств
3	Управління сучасним акціонерним товариством
	Змістовий модуль II. Регулювання діяльності акціонерних товариств
4	Нормативно-правове регулювання діяльності акціонерних товариств
5	Установчі документи акціонерного товариства. Акції
6	Організаційні структури управління акціонерним товариством
	Змістовий модуль III. Управління на основі цінних паперів
7	Цінні папери акціонерного товариства
8	Цілі, права та обов’язки акціонерів
9	Управління корпоративними правами держави
10	Загальні збори акціонерного товариства

1	2
11	Функції та повноваження органів управління акціонерного товариства
12	Корпоративні фінанси
13	Банкрутство та ліквідація акціонерного товариства

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ КОЖНОЇ ТЕМИ

Змістовий модуль I. Наукові основи корпоративного управління

Тема 1. Корпоративний сектор як основа сучасної економіки

Поняття про корпоративну діяльність. Місце корпоративної економічної діяльності на різних етапах розвитку людського суспільства. Динаміка розвитку корпоративних об'єднань. Різновиди корпоративних об'єднань. Еволюція системи корпоративного управління в Україні. Сучасні проблеми формування корпоративного управління. Корпоративне управління як навчальна дисципліна, його місце в системі управлінських, психологічних, педагогічних дисциплін, предмет, об'єкт вивчення, структура, основні функції. Корпоративне управління як вид діяльності, його принципи і методи. Характеристика основних цілей і завдань корпоративного управління на сучасному етапі управління організаціями.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Корпорації в сучасній світовій економіці.
3. Різновиди корпоративних об'єднань та їх особливості.
4. Актуальний стан розвитку корпоративного управління в Україні.
5. Актуальні проблеми формування сучасного українського корпоративного управління.
6. Аналіз становища вітчизняного корпоративного управління.
7. Суспільне значення реалізації цілей і завдань сучасного корпоративного управління (на прикладі США, Німеччини та України).

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Сутність поняття “корпоративне управління”.

2. Предмет, об'єкт і структура корпоративного управління як навчальної дисципліни.
3. Корпоративний сектор і його місце в сучасній світовій економіці.
4. Модель корпоративного управління.
5. Принципи сучасного корпоративного управління.
6. Методи сучасного корпоративного управління.
7. Сучасний ринок і корпоративна культура як приклад управління.
8. Структура корпоративного управління в Україні.
9. Система корпоративного управління в Україні.
10. Проблеми формування сучасної корпоративної культури в Україні.

Тести для самоконтролю

1. Предметом вивчення корпоративного управління як навчальної дисципліни є:

- a) дослідження функціонування великих промислових об'єднань;
- б) питання управління корпораціями;
- в) потреби, мотиви і стимули працівників.

2. Принцип обмеженої відповідальності вперше юридично було оформлено:

- a) в Україні;
- б) у Стародавньому Римі;
- в) в Англії.

3. Корпорації як форма організації підприємницької діяльності у масштабах світової економіки:

- a) становлять понад 50 % зареєстрованих промислових підприємств і всі разом отримують понад 90 % прибутків;
- б) становлять близько 10 % зареєстрованих підприємств і отримують до 90 % прибутків;
- в) становлять понад 20 % зареєстрованих підприємств і отримують понад 80 % прибутків.

4. До ключових учасників корпоративних відносин в Україні належать:

- a) держава, юридичні та фізичні особи;
- б) інвестори, емітенти, посередники;
- в) акціонерні товариства, держава, реєстратори, банки, біржі.

5. Приватизація державного майна у 90-х роках ХХ ст. була:

- а) бездоганно спланованою та ефективною;
- б) соціально спрямованою з пропагандистським відтінком, і тому неефективною;
- в) недостатньо ефективною через деякі помилки практичного втілення правильних теоретичних обґрунтувань процесу роздержавлення майна.

Література [5; 12; 13; 15; 16; 18; 20; 26; 27; 32; 66]

Тема 2. Поняття акціонерного товариства. Види акціонерних товариств

Основні ознаки акціонерного товариства. Формування статутного капіталу акціонерного товариства. Право володіння власністю до і після внесення її до статутного капіталу акціонерного товариства. Частки статутного капіталу та акції акціонерного товариства. Управління акціонерним товариством. Переваги акціонерного товариства як форми залучення великої кількості осіб у господарську діяльність. Інші переваги акціонерного товариства. Недоліки сучасного акціонерного товариства. Роль держави у захисті інтересів акціонерів і шляхи його втілення. Відкрите та закрите акціонерні товариства.

Теми рефератів

- 1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
- 2. Акціонерне товариство в системі правових інституцій.
- 3. Шляхи та умови формування статутного капіталу акціонерного товариства.
- 4. Правовий режим майна акціонерного товариства та його учасників.
- 5. Порівняльна характеристика різних партнерських об'єднань.
- 6. Використання реальних переваг акціонерних товариств відкритого типу в сучасному українському бізнесі.
- 7. Вітчизняна специфіка акціонерних товариств: роль і внесок закритих акціонерних товариств в економіку України.

Контрольні питання та навчальні завдання

- 1. Основні риси акціонерного товариства.
- 2. Механізм формування статутного капіталу.
- 3. Власники акціонерного товариства.

4. Функції корпоративного управління.
5. Спільні та відмінні ознаки відкритого та закритого акціонерних товариств.
6. Відкриті акціонерні товариства.
7. Закриті акціонерні товариства.
8. Взаємна відповідальність акціонерного товариства та його акціонерів.
9. Переваги акціонерної форми організації підприємства.
10. Недоліки акціонерних товариств.

Тести для самоконтролю

1. Статутний капітал акціонерного товариства може бути сформований:

- а) шляхом внесення коштів власників до каси підприємства;
- б) шляхом передачі майна або інтелектуальної власності акціонером створюваному акціонерному товариству;
- в) шляхом внесення коштів на накопичувальний рахунок підприємства, внесення майна або інтелектуальної власності.

2. Реалізація принципу “народного капіталізму” — це:

- а) загальнонародна націоналізація акціонерних підприємств;
- б) залучення всіх співробітників акціонерних товариств до управління підприємством;
- в) формування широкого класу дрібних власників — співробітників підприємства та пов’язаних осіб.

3. До переваг акціонерного товариства належать:

- а) простота створення та управління підприємством;
- б) наявність конфлікту інтересів власників і менеджерів;
- в) можливість відносно легкої та швидкої концентрації інвестиційних ресурсів.

4. До недоліків акціонерного товариства належать:

- а) можливість відносно легкої та швидкої концентрації інвестиційних ресурсів, контролювання чого є дуже проблемним з погляду фіскальних органів;
- б) простота створення підприємства та управління ним;
- в) наявність конфлікту інтересів власників і менеджерів.

5. Однією з відмінностей відкритого акціонерного товариства від закритого є:

- а) наявність конфлікту інтересів власників і менеджерів;
- б) можливість щорічної додаткової емісії акцій;
- в) випуск акцій, які вільно обертуються на фондовому ринку

Література [5; 16; 19; 27; 41; 42; 51; 66]

Тема 3. Управління сучасним акціонерним товариством

Сучасні підходи до визначення корпоративного управління. Основні ознаки корпоративного управління. Актуальні моделі корпоративного управління в Україні. Проблеми корпоративного управління в Україні. Основні принципи корпоративного управління: кодекс принципів, справедливість, встановлення процедури голосування, прозорість, звітність, стратегічне планування.

Теми рефератів

- 1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
- 2. Законодавче визначення моделі корпоративного управління підприємством.
- 3. Поєднання різних ознак корпоративного управління — запорука його успішності.
- 4. Важливість суворого дотримання принципів корпоративного управління в керівництві сучасними підприємствами.
- 5. Переваги та недоліки акціонерного товариства.
- 6. Система корпоративного управління в Україні.
- 7. Актуальні проблеми вітчизняного корпоративного управління.

Контрольні питання та навчальні завдання

- 1. Цілі діяльності акціонерного товариства.
- 2. Сутність корпоративного управління.
- 3. Основні завдання органів корпоративного управління.
- 4. Використання матеріальної мотивації в управлінні.
- 5. Типові проблеми корпоративного управління.
- 6. Моделі корпоративного управління.
- 7. Принципи корпоративного управління Ради Організації економічного співробітництва і розвитку (РОЕСР).
- 8. Впровадження Кодексу принципів, прийнятих РОЕСР, у вітчизняну практику корпоративного управління.

9. Особливість принципів прозорості, справедливості та стратегічно-го планування в діяльності вітчизняних акціонерних товариств.
10. Схарактеризуйте специфічні проблеми корпоративного управління в Україні.

Тести для самоконтролю

1. Корпоративне управління здійснюється:

- а) спостережною радою та Правлінням акціонерного товариства;
- б) загальними зборами, Правлінням і ревізійною комісією акціонерного товариства, державною комісією з регулювання ринку цінних паперів;
- в) загальними зборами, Спостережною радою, Правлінням, ревізійною комісією акціонерного товариства.

2. Оперативне управління акціонерним товариством може здійснюватися одноосібно:

- а) головою Правління за рішенням Спостережної ради;
- б) головою Спостережної ради, якщо посада Голови правління Товариства тимчасово стала вакантною, на період вакантності цієї посади;
- в) директором Товариства, якщо Правління не створювалося (при кількості акціонерів не більше 50 учасників Товариства).

3. Зміст регулярного інформування суспільства про акціонерне товариство полягає у:

- а) звіті ревізійної комісії на чергових Зборах акціонерів;
- б) звітах Голови Правління, Голови Спостережної ради та членів ревізійної комісії на чергових зборах акціонерів;
- в) оголошеннях у засобах масової інформації.

4. Причина основного конфлікту інтересів в акціонерному товаристві полягає у:

- а) незбігання інтересів Правління та Спостережної ради;
- б) переважання особистих інтересів членів Правління або членів Спостережної ради над інтересами Товариства;
- в) наявності різних інтересів акціонерів і менеджерів Товариства.

5. До Спостережної ради акціонерного товариства можуть бути обрані:

- а) керівники Товариства або його підрозділів;

- б) члени Правління та ревізійної комісії;
- в) лише акціонери Товариства.

Література [5; 7; 14; 16; 22; 25; 27; 36–38; 40; 42; 54; 65; 66]

Змістовий модуль II. Регулювання діяльності акціонерних товариств

Тема 4. Нормативно-правове регулювання діяльності акціонерних товариств

Законодавче регулювання діяльності акціонерних товариств. Законодавчі акти України, що регулюють діяльність акціонерних товариств. Господарський кодекс України. Управління державними корпоративними правами. Фонд державного майна України. Принципи корпоративного управління в Україні. Актуальне регулювання доступу до інформації акціонерного товариства. Режимність інформації.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Еволюція вітчизняного законодавства щодо акціонерних товариств.
3. Господарський кодекс України як приклад узагальнюючого законодавчого акта щодо комплексу правовідносин у сфері бізнесу.
4. Сучасний стан організації управління державними корпоративними правами.
5. Фонд державного майна та проблеми його ефективності в якості управляючого корпоративними правами держави.
6. Неухильне дотримання принципу доступності інформації – важливий елемент забезпечення інвестиційної привабливості вітчизняних акціонерних товариств.
7. Система багаторівневості інформації та регулювання інформаційних потоків у відкритих акціонерних товариствах.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Система законодавчого забезпечення регулювання діяльності вітчизняних акціонерних товариств відкритого типу.
2. Законодавчі акти України, що визначають організаційно-правову форму акціонерного товариства як сучасного підприємства.
3. Законодавчі акти, що визначають особливості емісії та обігу акцій відкритих акціонерних товариств на вторинному ринку цінних паперів.

4. Законодавчі акти, що визначають основи діяльності учасників і посередників українського фондового ринку.
5. Корпоративний сектор підприємництва.
6. Місце Фонду державного майна України в сучасній системі корпоративних відносин в Україні.
7. Становлення та практичне втілення принципів корпоративного управління в Україні.
8. Актуальність неухильного дотримання принципу прозорості діяльності відкритими акціонерними товариствами в Україні.
9. Система режимності інформації у відкритих акціонерних товариствах.
10. Специфіка режимності інформації у закритих акціонерних товариствах.

Тести для самоконтролю

1. Законодавчі акти, що регулюють діяльність акціонерних товариств в Україні, можуть бути поділені на:

- а) три групи;
- б) чотири групи;
- в) п'ять груп.

2. Законом України “Про цінні папери та фондову біржу” визначено:

- а) основні характеристики акцій, порядок їх випуску та обігу на ринку, права власників акцій, їх придбання та виплату дивідендів за акціями, порядок реєстрації випуску акцій, надання інформації про емітента, діяльності з випуску та обігу акцій;
- б) основні характеристики акцій, порядок їх випуску та обігу на ринку, придбання та виплату дивідендів за акціями, порядок реєстрації випуску акцій і діяльності з випуску та обігу акцій;
- в) основні характеристики акцій, права власників акцій, порядок реєстрації випуску акцій, надання достовірної інформації про емітента.

3. Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” визначає:

- а) форми державного регулювання ринку цінних паперів і види професійної діяльності, що можуть здійснюватися на ринку цінних паперів;

- б) основні характеристики акцій, надання інформації про емітента та його діяльність щодо випуску та обігу акцій;
- в) форми державного регулювання ринку цінних паперів і види професійної діяльності емітентів і посередників на цьому ринку.

4. Посередники фондового ринку здійснюють операції:

- а) на біржовому та позабіржовому ринках цінних паперів;
- б) на біржовому ринку цінних паперів;
- в) на позабіржовому ринку цінних паперів.

5. Інформація у відкритому акціонерному товаристві поділяється на:

- а) відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом;
- б) відкриту інформацію, інформацію з обмеженим доступом, обов'язкову та конфіденційну інформацію;
- в) відкриту інформацію, інформацію з обмеженим доступом, таємну та суперсекретну інформацію.

Література [1–26]

Тема 5. Установчі документи акціонерного товариства. Акції

Порядок оформлення установчих документів. Протокол № 1 про намір створення акціонерного товариства. Установчі збори акціонерного товариства. Статут акціонерного товариства та вимоги до цього документа. Накопичувальний рахунок. Порядок реєстрації акціонерного товариства. Типи та категорії акцій, що можуть випускатися акціонерним товариством. Штрафні санкції, що можуть застосовуватися до акціонерів при купівлі акцій підприємства. Види контрольних пакетів акцій. Механізми акціонування. Порівняльна характеристика українського та англо-американського способів акціонування державних підприємств.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Правова мета установчих документів акціонерного товариства.
3. Створення та реєстрація акціонерного товариства.
4. Статут акціонерного товариства як основний закон діяльності підприємства.

5. Акції, що емітуються відкритими акціонерними товариствами, та їх інвестиційна привабливість на первинному і вторинному ринку цінних паперів.
6. Залежність видів інвестицій у промислові та промислово-збутові підприємства від перспективної мети інвестора.
7. Володіння контрольним пакетом акцій та його правові й організаційні наслідки.
8. Українська приватизаційна модель соціального типу та її фінансово-економічні й соціальні наслідки.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Порядок та учасники підписання Протоколу № 1.
2. Порядок і способи накопичення Статутного капіталу.
3. Співвідношення розмірів паїв учасників акціонерного товариства та кількості акцій, якими вони володіють.
4. Придбання акцій за номінальною та продажною ціною.
5. Ціни на акції.
6. Залежність зростання попиту на акції на вторинному ринку від їх низької номінальної вартості.
7. Доцільність випуску привілейованих і простих акцій, їх оптимальні співвідношення.
8. Статут — основний документ акціонерного товариства.
9. Зміст Статуту акціонерного товариства.
10. Шляхи та порядок створення сучасного акціонерного товариства.

Тести для самоконтролю

1. *Акціонерне товариство може подавати пакет документів на державну реєстрацію в районну державну адміністрацію тоді, коли:*
 - а) воно має юридичну адресу та затверджений Установчими зборами Статут товариства і бізнес-план на найближчі 3 роки;
 - б) весь пакет документів зібраний повністю, включаючи довідку з банку про наявність на накопичувальному рахунку майбутнього підприємства 100 % суми грошових внесків учасників та активів прийому-передачі майнових внесків і внесків, здійснених за рахунок інтелектуальної власності акціонерів;
 - в) воно стало на облік до районної податкової інспекції, районних дирекцій Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування від нещасного випадку на виробництві, від тимчасової втрати працездатності, від безробіття.

2. Статут акціонерного товариства визначає:

- а) порядок його створення, реорганізації, ліквідації, розподілу дивідендів і майна при ліквідації акціонерного товариства;
- б) порядок діяльності акціонерного товариства від його створення до остаточного припинення діяльності, права та обов'язки акціонерів і посадових осіб, а також інші важливі аспекти функціонування такого підприємства;
- в) порядок скликання Загальних зборів та інші організаційні моменти діяльності підприємства, засади участі акціонерів в управлінні та розподілі прибутків акціонерного товариства, права та обов'язки акціонерів.

3. Єдиним обов'язком акціонера щодо акціонерного товариства є:

- а) брати участь у чергових загальних зборах;
- б) оплатити акції, що йому належать;
- в) максимально сприяти роботі акціонерного товариства.

4. Групи акціонерів-аутсайдерів та акціонерів-інсайдерів виокремлюються з позиції їх безпосередньої участі:

- а) у річних зборах Товариства;
- б) у безпосередній роботі в акціонерному товаристві;
- в) у розподілі дивідендів.

5. Джерелом виплати дивідендів за акціями Товариства є:

- а) річний дохід підприємства, відсотки від участі в інших бізнесових структурах або проектах, кошти, зекономлені на зменшенні адміністративних витрат;
- б) прибуток, який залишається у підприємства після сплати податків та інших обов'язкових платежів до бюджету та позабюджетних фондів і сплати відсотків за банківськими кредитами;
- в) прибуток, який залишається у підприємства після сплати податків та інших обов'язкових платежів до бюджету та сплати відсотків за банківськими кредитами.

Література [5; 16; 17; 24; 25; 27; 32; 38; 40; 42; 44; 50; 66]

Тема 6. Організаційні структури управління акціонерним товариством

Сучасні моделі корпоративного управління (англо-американська, німецька, японська), український варіант моделі корпоративного управління. Міжнародні стандарти корпоративного управління. Прин-

ципи і кодекси корпоративного управління. Структура стандартів корпоративного управління. Глобальна програма поліпшення національних систем корпоративного управління Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Національні кодекси корпоративної поведінки. Практична реалізація принципів стратегічного управління та корпоративної культури.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Забезпечення розв'язання основного конфлікту інтересів акціонерів і менеджерів у застосуванні англо-американської моделі корпоративного управління.
3. Вирішення проблеми конфлікту інтересів власників та управлінців акціонерного товариства при застосуванні німецької моделі корпоративного управління.
4. Динамічне поєднання розв'язання конфлікту інтересів та інтересів національного виробника у японській моделі корпоративного управління.
5. Джерела побудови вітчизняної моделі корпоративного управління.
6. Використання Глобальної програми поліпшення національних систем корпоративного управління Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) для розвитку сучасного вітчизняного корпоративного управління.
7. Необхідність всебічного розвитку корпоративної культури в Україні та шляхи досягнення світових стандартів у цій галузі.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Англо-американська модель корпоративного управління.
2. Німецька модель корпоративного управління.
3. Японська модель корпоративного управління.
4. Особливості українського корпоративного управління.
5. Міжнародні стандарти корпоративного управління та їх структура.
6. Принципи корпоративного управління.
7. Національні кодекси корпоративного управління.
8. Актуальність постійного поліпшення національних кодексів корпоративного управління та їх міжнародної гармонізації.

9. Корпоративна культура як важливий сучасний чинник ефективного корпоративного управління підприємствами.
10. Труднощі становлення вітчизняної культури корпоративного управління.

Тести для самоконтролю

1. Для досягнення поступального розвитку акціонерного товариства англо-американська модель корпоративного управління передбачає виконання функції арбітра конфлікту інтересів акціонерів і найманих менеджерів:

- а) зборами акціонерів;
- б) ревізійною комісією;
- в) радою (Правлінням) корпорації.

2. У німецькій моделі корпоративного управління помітну роль відіграють такі ключові учасники корпоративних відносин:

- а) дрібні іноземні та вітчизняні інвестори;
- б) земельні уряди;
- в) банки.

3. Особливостями японської моделі корпоративного управління є наявність таких її учасників, як:

- а) афілійовані промислові компанії;
- б) два постійно конкуруючі банки;
- в) національний уряд, ключовий банк як основний акціонер корпорації, особлива промислово-фінансова мережа (кейрецу).

4. Сучасна українська модель корпоративного управління переважно базується на елементах моделі корпоративного управління:

- а) японської;
- б) англо-американської;
- в) німецької.

5. Формування корпоративної культури компанії доцільно проводити:

- а) регулярно із залученням засобів масової інформації, виділяючи при цьому до 50 % рекламного бюджету акціонерного товариства;

- б) м'якими ненав'язливими способами з урахуванням наявних в акціонерному товаристві цінностей, авторитетів, символів, ідеалів;
- в) постійно із залученням методів пропаганди та створенням сприятливої для неї обстановки як усередині компанії, так і за її межами.

Література [5; 16; 27; 34–40; 42; 51; 60; 66]

Змістовий модуль III. Управління на основі цінних паперів

Тема 7. Цінні папери акціонерного товариства

Акції, їх форми та типи. Правила емісії. Ціни акцій. Вартість акцій. Правовідносини власності щодо акцій, відповідальність акціонерів. Категорії акції та права власників різних категорій акцій. Порядок реєстрації акцій. Порядок переходу права власності на акції. Индосамент.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Типи та категорії цінних паперів акціонерного товариства.
3. Переваги та недоліки використання акціонерним товариством документарної та бездокументарної форм акцій.
4. Регулювання емісії акції.
5. Використання акцій різних категорій — реалізація права інвесторів на вибір оптимального варіанта розміщення вільних обігових коштів.
6. Особливості застосування правил переходу власності на акції у відкритих і закритих акціонерних товариствах.
7. Методи управління цінними паперами акціонерного товариства.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Форми та типи акцій.
2. Емісія цінних паперів.
3. Власники цінних паперів.
4. Спільні та відмінні аспекти правовідносин власності щодо акцій акціонерних товариств відкритого та закритого типів.
5. Категорії акцій.
6. Реалізація акцій на первинному та вторинному ринках.

7. Реєстрація акцій.
8. Ціни та вартість акцій.
9. Переваги та недоліки володіння привілейованими акціями.
10. Порівняти доцільність концентрації капіталу у виді придбання контрольного пакету акцій одного акціонерного товариства та диверсифікації капіталу шляхом участі у кількох акціонерних товариствах.

Тести для самоконтролю

1. Акція належить до групи пайових цінних паперів. Це означає, що:

- а) акція посвідчує пайову участь її власника у формуванні статутного фонду акціонерного товариства та розподілі прибутку;
- б) акція посвідчує право її власника на отримання частини прибутку у вигляді дивіденду та повернення вкладених коштів у разі припинення діяльності (ліквідації) акціонерного товариства;
- в) товариство зобов'язується повернути власнику акції інвестовані до статутного капіталу кошти та щорічно сплачувати дивіденди.

2. Акціонерне товариство вважається зареєстрованим:

- а) після отримання Свідоцтва про реєстрацію підприємства у відповідній Державній адміністрації за місцем розташування;
- б) після остаточного сформування Статутного капіталу, затвердження Статуту установчими зборами та обрання керівних органів;
- в) після постановки на облік у районній податковій інспекції, районних дирекціях Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування від нещасного випадку на виробництві, від тимчасової втрати працездатності, від безробіття.

3. Засновники відкритого акціонерного товариства сукупно зобов'язані бути тримачами акцій не менше, ніж:

- а) 25 % статутного капіталу строком не менше двох років;
- б) 25 % статутного капіталу строком не менше трьох років;
- в) 50 % статутного капіталу строком не менше двох років.

4. Засновники відкритого акціонерного товариства мають право на пільгове придбання емітованих акцій:

- а) за їх номінальною ціною;
- б) за номінальною ціною плюс (“+”) 1 %;
- в) за номінальною ціною мінус (“–”) 5 % залежно від рішення установчих зборів акціонерного товариства.

5. Вартість акцій на вторинному ринку регулюється:

- а) самим ринком на основі котирувань цінних паперів відповідного емітента з урахуванням економічної стабільності та динаміки розвитку підприємства;
- б) акціонерним товариством;
- в) акціонером, який має намір продати свої акції.

Література [7; 8; 10; 11; 15; 19; 23–25; 30; 34; 35; 41; 44–46; 48; 49; 52; 53; 56; 61; 62; 64; 66; 67]

Тема 8. Цілі, права та обов’язки акціонерів

Способи утворення акціонерного товариства в Україні. Акціонер — співвласник акціонерного товариства. Майнові права акціонерів: право на дивіденди, право на розпорядження акціями, у тому числі на їх відчуження, право на участь у розподілі майна товариства при його ліквідації, переважне право на придбання акцій додаткових емісій. Немайнові права акціонерів: право на участь у управлінні підприємством, на одержання інформації про діяльність товариства, право на судовий захист своїх інтересів. Обов’язки акціонерів. Обов’язки засновників акціонерного товариства.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Правовий статус акціонерів акціонерного товариства.
3. Державна політика щодо збільшення кількості власників підприємств через залучення їх до участі у відкритих акціонерних товариствах.
4. Державні гарантії чіткого дотримання акціонерними товариствами майнових прав своїх учасників — спосіб залучення нових інвесторів у вітчизняну економіку.
5. Немайнові права акціонерів.

6. Законодавче забезпечення прав міноритарних акціонерів через окреслення специфічних обов'язків засновників.
7. Практичне забезпечення реалізації права власників простих акцій на участь в управлінні акціонерним товариством.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Створення акціонерного товариства шляхом об'єднання власності засновників.
2. Роздержавлення як метод утворення акціонерних товариств.
3. Добровільне об'єднання цінностей у статутному капіталі акціонерного товариства як спосіб утворення підприємства.
4. Сутність акціонування (роздержавлення) підприємств.
5. Основні майнові права акціонерів.
6. Диференціація немайнових прав акціонерів.
7. Практична реалізація права на управління акціонерним товариством.
8. Порівняльна характеристика прав власників простих і привілейованих акцій.
9. Правова сутність відмінності обов'язків засновників акціонерного товариства від обов'язків інших акціонерів.
10. Умови настання необхідності використання права на судовий захист інтересів учасника акціонерного товариства.

Тести для самоконтролю

1. *Акціонерне товариство може бути утворене:*
 - а) як наслідок акціонування державного підприємства, яке підлягає приватизації;
 - б) як наслідок добровільного об'єднання громадянами та юридичними особами вільних капіталів та інших передбачених законодавством активів для створення статутного фонду акціонерного товариства і подальшого ведення фінансово-господарської діяльності;
 - в) обома зазначеними способами.
2. *Єдиним обов'язком учасника відкритого акціонерного товариства є:*
 - а) суворе збереження будь-якої інформації щодо фінансового стану, системи управління та планів розвитку підприємства;

- б) участь в управлінні акціонерним товариством через активну участь у роботі кожних зборів товариства;
- в) оплата акцій, що йому належать.

3. Акціонери відповідно до українського законодавства для того, щоб у них виникли додаткові права щодо управління акціонерним товариством, повинні володіти такою кількістю голосів:

- а) 50 %;
- б) 20 %;
- в) 10 %.

4. Зміна акціонера у відкритому акціонерному товаристві може здійснюватися:

- а) у процесі продажу акцій іншій особі;
- б) у процесі даруванням акцій або їх передачею згідно із заповітом;
- в) обома зазначеними способами.

5. Першочергове право на отримання частки майна акціонерного товариства у разі припинення його діяльності мають:

- а) засновники товариства;
- б) власники простих іменних акцій;
- в) власники привілейованих акцій.

Література [3–5; 16; 17; 22; 32; 40; 55; 57; 58; 66; 67]

Тема 9. Управління корпоративними правами держави

Сутність ефективного корпоративного управління. Суб'єкти корпоративного управління. Зовнішня сфера корпоративного сектора. Закони України “Про господарські товариства” та “Про цінні папери та фондову біржу”, Господарський кодекс України. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Неприбуткові добровільні об'єднання професійних учасників ринку цінних паперів. Три блоки управління державним корпоративним сектором. Державні акціонерні компанії. Ефективність управління державними корпоративними правами.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Роль держави в корпоративному секторі економіки.

3. Еволюція вітчизняного законодавства від Закону України “Про господарські товариства” до нового проекту Закону України “Про акціонерні товариства”.
4. Основні тенденції розвитку корпоративного управління в Україні.
5. Місце добровільних неприбуткових об’єднань професійних учасників у регулюванні українського ринку цінних паперів.
6. Роль і місце Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку в регулюванні актуальних проблем корпоративного управління.
7. Державні акціонерні компанії – специфічний різновид вітчизняних акціонерних товариств відкритого типу.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Державна корпоративна політика.
2. Обмеження держави щодо корпоративного управління.
3. Сутність управління корпоративними правами держави.
4. Зміст управління державними корпоративними правами.
5. Актуальна потреба проведення подальших змін у вітчизняному законодавстві стосовно акціонерних товариств.
6. Закон України “Про господарські товариства”.
7. Господарський кодекс України.
8. Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні”.
9. Забезпечення реального захисту прав акціонерів усіх категорій у чинному українському законодавстві.
10. Управління корпоративними правами держави.

Тести для самоконтролю

1. Актуальна на цей час необхідність продовження подальшого розвитку процесу вдосконалення вітчизняної нормативно-правової бази функціонування акціонерних товариств випливає із того, що:

- а) в Україні існує значна кількість законів України та інших законодавчих актів, які регулюють корпоративні відносини на всіх рівнях;
- б) наявна нормативно-правова база діяльності акціонерних товариств недостатньо захищає права держави як одного з найбільших акціонерів;

- в) нормативно-правова база корпоративних відносин в Україні недостатньо повно охоплює усі питання діяльності акціонерних товариств.

2. Управління державним корпоративним сектором в Україні поділяється на таку кількість змістових блоків:

- а) п'ять;
- б) чотири;
- в) три.

3. Розробка норм і контроль за дотриманням антимонопольного законодавства на ринку цінних паперів є:

- а) прикладом втручання держави у ринкові процеси;
- б) участю держави у забезпеченні прав інвесторів;
- в) важливими формами державного регулювання ринку цінних паперів і корпоративного сектора економіки.

4. Фінансова діяльність акціонерного товариства перевіряється:

- а) ревізійною комісією товариства, районною податковою інспекцією, сторонніми аудиторськими організаціями (раз на рік);
- б) державними податковими та іншими контролюючими і ревізійними органами, ревізійною комісією акціонерного товариства;
- в) державними податковими інспекціями, іншими державними та контрольно-ревізійними органами в межах їх компетенції, ревізійною комісією акціонерного товариства, сторонніми аудиторськими організаціями.

5. Державні акціонерні компанії можуть бути створені:

- а) як результат акціонування державних підприємств, що не підлягають приватизації згідно з чинним українським законодавством;
- б) у процесі заснування державної акціонерної компанії та придбання державою відповідних пакетів акцій у інших власників;
- в) як результат акціонування державних підприємств, що не підлягають приватизації згідно з чинним українським законодавством, заснування державної акціонерної компанії, придбання державою відповідних пакетів акцій у інших власників.

Література [9; 14; 18–26; 29; 30; 42; 46–48; 50; 54; 56; 60; 64; 66]

Тема 10. Загальні збори акціонерного товариства

Загальні збори – найвищий орган управління акціонерного товариства. Компетенція загальних зборів. Періодичність скликання загальних зборів. Підготовка до проведення загальних зборів. Чергові та позачергові загальні збори. Мандатна комісія. Стандартні питання, що виносяться на розгляд чергових зборів. Скликання позачергових загальних зборів. Встановлення процедури голосування.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Багатовекторність загальних зборів акціонерного товариства як фокусування найвищих функцій управління підприємством.
3. Концентрація функції стратегічного управління підприємством загальними зборами акціонерного товариства.
4. Алгоритм підготовки до проведення загальних зборів акціонерного товариства.
5. Завдання та функції чергових і позачергових загальних зборів акціонерного товариства.
6. Законодавче забезпечення права акціонерів на управління акціонерним товариством через можливість скликання та участі в роботі загальних зборів.
7. Порівняльна характеристика процедури голосування акціонерів залежно від моделі корпоративного управління.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Законодавче встановлення функції загальних зборів.
2. Питання стратегічного, оперативного та поточного управління, що можуть вноситися до порядку денного загальних зборів акціонерного товариства.
3. Періодичність скликання загальних зборів.
4. Спільні та відмінні риси чергових і позачергових загальних зборів акціонерного товариства.
5. Порядок внесення та прийняття змін і доповнень до статуту.
6. Чіткість порядку підготовки загальних зборів.
7. Право скликання загальних зборів акціонерів.
8. Зміни до порядку денного загальних зборів.
9. Процедура голосування на загальних зборах.
10. Бюлетені для голосування.

Тести для самоконтролю

1. *Загальні збори акціонерного товариства скликаються відповідно до:*

- а) рішення Правління акціонерного товариства;
- б) рішення Спостережної ради акціонерного товариства;
- в) рішення ревізійної комісії акціонерного товариства.

2. *Розв'язання організаційно-технічних питань підготовки проведення загальних зборів акціонерного товариства покладається на:*

- а) спеціальний організаційний комітет з питань підготовки проведення загальних зборів акціонерного товариства;
- б) спостережну раду акціонерного товариства;
- в) правління акціонерного товариства.

3. *Загальні збори визнаються правочинними, якщо в них беруть участь акціонери (чи їх представники), які володіють:*

- а) 50 % акцій, які мають право голосу;
- б) 60 % акцій, які мають право голосу;
- в) 75 % акцій, які мають право голосу.

4. *За відсутності кворуму загальні збори акціонерного товариства:*

- а) переносяться, Правління призначає нову дату проведення зборів і підготовка до них здійснюється відповідно до передбаченого чинним законодавством України загального порядку скликання та проведення зборів акціонерного товариства;
- б) у поточному році більше не скликаються;
- в) переносяться. Акціонери, які прибули на збори, що не відбулися, призначають нову дату проведення зборів і обирають організаційний комітет, який здійснює підготовку до нових зборів відповідно до передбаченого чинним законодавством порядку скликання та проведення зборів акціонерного товариства.

5. *По питаннях, які вчасно не були внесені та анонсовані до порядку денного загальних зборів акціонерного товариства:*

- а) голосування не проводиться;

- б) голосування проводиться за наявності акціонерів або їх довірених осіб, які представляють не менше, ніж 75 % акцій, що голосують;
- в) голосування проводиться за наявності акціонерів або їх довірених осіб, які представляють не менше, ніж 51 % акцій, що голосують.

Література [5; 9; 11; 16; 17; 27; 36–38; 54; 57; 65; 66]

Тема 11. Функції та повноваження органів управління акціонерного товариства

Компетенція Спостережної ради. Членство у Спостережній раді. Повноваження Спостережної ради. Захист інтересів акціонерного товариства. Залучення інвестицій. Економія коштів. Контроль за роботою Правління. Компетенція Правління акціонерного товариства. Функції Правління. Голова Правління. Організаційна форма Правління акціонерного товариства. Директор акціонерного товариства. Компетенція ревізійної комісії. Функції ревізійної комісії. Порядок здійснення контрольних функцій ревізійною комісією.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Проблема суміщення виборних посад в акціонерних товариствах в умовах різних моделей корпоративного управління.
3. Спостережна рада як вищий орган акціонерного товариства в період між зборами акціонерів.
4. Спостережна рада акціонерного товариства як реальна протипоага Правлінню та менеджерам підприємства у захисті інтересів акціонерів.
5. Правління акціонерного товариства як вищий колективний менеджер сучасного акціонерного товариства.
6. Ревізійна комісія як контролюючий орган акціонерного товариства.
7. Забезпечення захисту прав власності усіх груп акціонерів у чинному українському законодавстві.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Структура органів управління акціонерного товариства.
2. Спостережна рада акціонерного товариства.
3. Причини створення Спостережної ради.

4. Правління акціонерного товариства.
5. Голова Правління акціонерного товариства.
6. Організаційна форма правління акціонерного товариства.
7. Директор акціонерного товариства.
8. Ревізійна комісія акціонерного товариства.
9. Вертикальна та горизонтальна підпорядкованість і взаємодія виборних органів акціонерного товариства.
10. Суміщення виборних посад в акціонерному товаристві.

Тести для самоконтролю

1. Постійно функціонуючим органом управління, що здійснює безпосереднє керівництво поточною діяльністю акціонерного товариства, є:

- a) ревізійна комісія;
- b) спостережна рада;
- v) правління.

2. До Спостережної ради можуть бути обрані:

- a) акціонери та наймані керівники акціонерного товариства;
- b) акціонери та представники громадськості;
- v) лише акціонери.

3. Чинне українське законодавство регламентує кількісний склад виборних органів управління акціонерного товариства таким чином:

- a) залежно від структури емісії акцій;
- b) не регламентується;
- v) залежно від кількості акціонерів.

4. Акціонер може бути обраний до керівних виборних органів:

- a) правління та ревізійної комісії;
- b) спостережної ради та ревізійної комісії;
- v) тільки до одного із виборних органів.

5. До ревізійної комісії не можуть бути обрані:

- a) члени Правління або члени Спостережної ради;
- b) посадові особи Товариства та державні службовці;
- v) всі вищезгадані категорії громадян.

Література [5; 16; 27; 36–40; 43; 51; 57; 59; 65; 66]

Тема 12. Корпоративні фінанси

Формування фінансових ресурсів акціонерного товариства. Дивіденди. Дивідендна політика. Чинники формування дивідендної політики. Джерела фінансових інвестицій. Форми виплати дивідендів. Консолідація та дроблення акцій. Аналіз прибутковості цінних паперів. Дивіденд і додатковий прибуток за підвищення курсу акцій. Формування сукупної прибутковості акцій. Фінансовий аналіз діяльності акціонерного товариства. Структура балансу підприємства. Інтегральна оцінка фінансової стабільності акціонерного товариства. Багатовимірний порівняльний аналіз фінансового стану підприємства.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Шляхи формування фінансових ресурсів вітчизняного акціонерного товариства відкритого типу.
3. Дивідендна політика акціонерного товариства.
4. Аналіз прибутковості акцій.
5. Оцінка фінансового стану акціонерного товариства.
6. Взаємозв'язок фінансового стану акціонерного товариства та вартості його акцій на вторинному ринку цінних паперів.
7. Багатовимірний аналіз фінансового становища акціонерного товариства.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Джерела фінансів акціонерного товариства та формування його фінансової структури.
2. Розподіл прибутків акціонерного товариства.
3. Дивідендна політика акціонерного товариства.
4. Терміни та форми виплати дивідендів.
5. Вартість акцій на вторинному ринку цінних паперів.
6. Джерела та формування вартості акцій на вторинному ринку.
7. Фінансова звітність акціонерного товариства.
8. Методи фінансового аналізу діяльності акціонерного товариства.
9. Визначення імовірності настання кризового стану в акціонерному товаристві за результатами аналізу його фінансового стану.
10. Прозорість звітності акціонерного товариства.

Тести для самоконтролю

1. Акціонерне товариство визначає розмір дивіденду:

- а) без урахування податку на прибуток;
- б) з урахуванням податку на прибуток;
- в) з урахуванням облікової ставки НБУ та усіх податків.

2. Нарахування та виплата дивідендів регламентується:

- а) Законом України “Про господарські товариства”;
- б) Законом України “Про власність”;
- в) Законом України “Про цінні папери та фондову біржу”.

3. Дивіденди можуть бути виплачені акціонерам:

- а) тільки грошима;
- б) грошима або товарами;
- в) грошима, товарами, акціями чи облігаціями.

4. На акції, викуплені акціонерним товариством, дивіденди:

- а) нараховуються, як і на інші акції;
- б) нараховуються у розмірі 50 %;
- в) не нараховуються.

5. Рішення про виплату дивідендів та їх розміри:

- а) приймає Спостережна рада;
- б) приймає Правління;
- в) приймають загальні збори.

Література [1; 2; 7; 8; 10; 11; 15; 18–20; 22; 25; 34–36; 44–46; 48; 52; 53; 56–58; 61–67]

Тема 13. Банкрутство та ліквідація акціонерного товариства

Кризовий стан акціонерного товариства. Санація. Встановлення банкрутства акціонерного товариства. Підстави для застосування процедури банкрутства. Нормативно-правова база банкрутства. Юридичні аспекти банкрутства. Провадження справ про банкрутство. Механізм процедури банкрутства. Порядок ліквідації акціонерного товариства.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Антикризове управління акціонерним товариством.

3. Аналіз сучасної нормативно-правової бази банкрутства.
4. Здійснення процедури банкрутства акціонерного товариства.
5. Санація як шлях до збереження підприємства.
6. Ліквідація акціонерного товариства.
7. Основні тенденції розвитку корпоративного управління в Україні.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Поняття банкрутства.
2. Поняття санації.
3. Законодавство України про банкрутство.
4. Підстави для застосування процедури про банкрутство.
5. Порядок провадження справ про банкрутство.
6. Механізм процедури банкрутства.
7. Порядок задоволення вимог кредиторів.
8. Відшкодування збитків акціонерів у зв'язку з банкрутством.
9. Ліквідаційний баланс акціонерного товариства.
10. Права та функції арбітражного керуючого.

Тести для самоконтролю

1. Імовірному банкрутству акціонерного товариства може передувати така ситуація:

- а) санація підприємства;
- б) кризовий стан акціонерного товариства;
- в) додаткова емісія акцій акціонерного товариства.

2. Реорганізація акціонерного товариства здійснюється за рішенням:

- а) правління акціонерного товариства;
- б) загальних зборів акціонерного товариства;
- в) спостережної ради акціонерного товариства.

3. Ліквідаційну комісію, яка здійснює ліквідацію акціонерного товариства, призначає:

- а) правління акціонерного товариства;
- б) орган, що прийняв рішення про ліквідацію акціонерного товариства;
- в) суд.

4. Питання, пов'язані з банкрутством акціонерного товариства, зібрані у таких законодавчих документах:

- а) Законі України “Про банкрутство” та Цивільному кодексі України;
- б) Законі України “Про банкрутство” та Господарському кодексі України;
- в) Законі України “Про банкрутство” та Кримінальному кодексі України.

5. При ліквідації акціонерного товариства майнові претензії акціонерів і працівників підприємства задовольняються у такому порядку:

- а) власники простих акцій (залежно від розміру пакета акцій), власники привілейованих акцій, наймані працівники акціонерного товариства;
- б) наймані працівники акціонерного товариства, власники привілейованих акцій, власники простих акцій (незалежно від розмірів пакета акцій);
- в) власники привілейованих акцій, власники простих акцій (незалежно від розміру пакета акцій), наймані працівники акціонерного товариства.

Література [1; 3; 5; 6; 11; 16; 17; 26; 27; 32; 57; 63; 66]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

- 1. Сутність поняття “корпоративне управління”.
- 2. Методи сучасного корпоративного управління.
- 3. Корпоративний сектор як основа сучасної економіки України.
- 4. Принципи сучасного корпоративного управління.
- 5. Ринок і корпоративна культура як приклад управління.
- 6. Структури корпоративного управління.
- 7. Система корпоративного управління в Україні.
- 8. Сучасні проблеми формування корпоративної культури в Україні.
- 9. Механізм формування статутного капіталу.
- 10. Функції корпоративного управління.
- 11. Види акціонерних товариств, їх спільні риси та відмінності.
- 12. Власники акціонерного товариства.
- 13. Закриті акціонерні товариства.

14. Взаємна відповідальність акціонерного товариства та його акціонерів.
15. Переваги акціонерної форми організації підприємства.
16. Недоліки акціонерних товариств.
17. Основні риси акціонерного товариства.
18. Цілі діяльності акціонерного товариства.
19. Сутність корпоративного управління.
20. Основні завдання органів корпоративного управління.
21. Використання матеріальної мотивації в управлінні.
22. Типові проблеми корпоративного управління.
23. Моделі корпоративного управління.
24. Принципи корпоративного управління Ради Організації економічного співробітництва і розвитку (РОЕСР).
25. Впровадження Кодексу принципів, прийнятих РОЕСР, у вітчизняну практику корпоративного управління.
26. Специфічні проблеми корпоративного управління в Україні.
27. Система законодавчого забезпечення регулювання діяльності вітчизняних акціонерних товариств відкритого типу.
28. Законодавчі акти України, що визначають організаційно-правову форму акціонерного товариства як сучасного підприємства.
29. Законодавчі акти, що визначають особливості емісії та обігу акцій відкритих акціонерних товариств на вторинному ринку цінних паперів.
30. Законодавчі акти, що визначають основи діяльності учасників і посередників українського фондового ринку.
31. Місце Фонду державного майна України в сучасній системі корпоративних відносин в Україні.
32. Становлення та практичне втілення принципів корпоративного управління в Україні.
33. Система режимності інформації у відкритих акціонерних товариствах.
34. Порядок і способи накопичення Статутного капіталу.
35. Співвідношення розмірів паїв учасників акціонерного товариства та кількості акцій, якими вони володіють.
36. Умови придбання акцій за номінальною та продажною ціною.
37. Ціни на акції.
38. Доцільність випуску привілейованих і простих акцій, їх оптимальні співвідношення.

39. Статут — основний документ акціонерного товариства.
40. Зміст Статуту акціонерного товариства.
41. Шляхи та порядок створення сучасного акціонерного товариства.
42. Англо-американська модель корпоративного управління.
43. Німецька модель корпоративного управління.
44. Японська модель корпоративного управління.
45. Особливості українського корпоративного управління.
46. Міжнародні стандарти корпоративного управління та їх структура.
47. Національні кодекси корпоративного управління.
48. Актуальність постійного поліпшення національних кодексів корпоративного управління та їх міжнародної гармонізації.
49. Корпоративна культура як важливий сучасний чинник ефективного корпоративного управління підприємствами.
50. Труднощі становлення вітчизняної культури корпоративного управління.
51. Форми та типи акцій.
52. Емісія цінних паперів.
53. Власники цінних паперів.
54. Спільні та відмінні аспекти правовідносин власності щодо акцій акціонерних товариств відкритого і закритого типів.
55. Категорії акцій.
56. Реалізація акцій на первинному та вторинному ринках.
57. Реєстрація акцій.
58. Переваги та недоліки володіння привілейованими акціями.
59. Доцільність концентрації капіталу у вигляді придбання контрольного пакета акцій одного акціонерного товариства.
60. Створення акціонерного товариства шляхом об'єднання власності засновників.
61. Роздержавлення як метод утворення акціонерних товариств.
62. Добровільне об'єднання цінностей у статутному капіталі акціонерного товариства як спосіб утворення підприємства.
63. Сутність акціонування (роздержавлення) підприємств.
64. Основні майнові права акціонерів.
65. Диференціація немайнових прав акціонерів.
66. Практична реалізація права на управління акціонерним товариством.
67. Порівняльна характеристика прав власників простих і привілейованих акцій.

68. Правова сутність відмінності обов'язків засновників акціонерного товариства від обов'язків інших акціонерів.
69. Умови настання необхідності використання права на судовий захист інтересів учасника акціонерного товариства.
70. Державна корпоративна політика.
71. Обмеження держави щодо корпоративного управління.
72. Сутність управління корпоративними правами держави.
73. Закон України “Про господарські товариства”, Господарський кодекс України.
74. Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні”.
75. Вертикальна та горизонтальна підпорядкованість і взаємодія виборних органів акціонерного товариства.
76. Питання стратегічного, оперативного та поточного управління, що можуть вноситися до порядку денного загальних зборів акціонерного товариства.
77. Періодичність скликання загальних зборів, спільні та відмінні риси чергових і позачергових загальних зборів акціонерного товариства.
78. Право скликання загальних зборів акціонерів. Зміни до порядку денного загальних зборів.
79. Порядок внесення та прийняття змін і доповнень до статуту.
80. Процедура голосування на загальних зборах. Бюлетені для голосування.
81. Структура органів управління акціонерного товариства.
82. Спостережна рада акціонерного товариства. Причини створення Спостережної ради.
83. Правління акціонерного товариства, його організаційна форма.
84. Ревізійна комісія акціонерного товариства.
85. Суміщення виборних посад в акціонерному товаристві.
86. Розподіл прибутків акціонерного товариства. Дивідендна політика акціонерного товариства. Терміни та форми виплати дивідендів.
87. Джерела фінансів акціонерного товариства та формування його фінансової структури.
88. Фінансова звітність акціонерного товариства.
89. Порядок задоволення фінансових і майнових претензій до акціонерного товариства при його ліквідації.
90. Ліквідаційний баланс акціонерного товариства.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ПІДСУМКОВОМУ КОНТРОЛІ

Контроль знань із дисципліни “Корпоративне управління” складається з двох блоків планових заходів:

- 1) поточний контроль знань студентів;
- 2) підсумковий контроль знань студентів.

Порядок оцінювання знань студентів за результатами вивчення дисципліни

№ пор.	Форма оцінювання знань	Кількість балів	Результат
1	Оцінювання поточної роботи в семестрі, в т. ч. :	від 0 до 40 балів в т. ч.:	
1.1	Виконання обов'язкових завдань: а) систематичність та активність роботи протягом семестру; б) виконання завдань для самостійного опрацювання	до 20 балів, з них: а) до 10 балів; б) до 10 балів	
1.2	Проходження модульного контролю знань	до 20 балів	
2	Оцінювання письмової екзаменаційної роботи	від 0 до 60 балів	проходження підсумкового контролю знань із дисципліни і одержання підсумкової оцінки

Бали за результатами поточного контролю в сумі та за доданками, а також за результатами оцінювання письмової екзаменаційної роботи виставляються числом, кратним “5”.

Загальна підсумкова оцінка (в балах) складається із суми балів за результати поточного контролю знань і за виконання завдань, що виносяться на іспит. На іспиті студент повинен набрати не менше 30 балів.

Підсумковий контроль знань із цієї дисципліни здійснюється у формі письмового іспиту за екзаменаційними білетами, кожен з яких включає три питання.

Відповідь на кожне питання білета оцінюється окремо з диференціацією в 20, 10, 0 балів.

Відповідь на кожне з питань білета оцінюється у:

20 балів — якщо відповідь студента містить повне, розгорнуте, правильне та обґрунтоване викладення матеріалу:

- свідчить при цьому про ґрунтовні знання студентом усієї програми навчальної дисципліни, його вміння користуватися різноманітними методами наукового аналізу суспільних і правових явищ, виявляти їх характерні риси та особливості;
- відображає чітке знання відповідних категорій, їх змісту, розуміння їх взаємозв'язку і взаємодії, правильне формулювання відповідних тлумачень;
- свідчить про знання назв і змісту передбачених програмою нормативно-правових актів (для найважливіших — необхідно знати рік їх прийняття);
- містить аналіз змістового матеріалу, порівняння різних поглядів на певну проблему, самостійні висновки студента, формулювання та аргументацію його позиції;
- містить, поряд із теоретичним матеріалом, фактичні дані (статистичні, результати судової практики та ін.), їх оцінку та порівняння;
- логічно і ґраматично правильно викладена;

10 балів — якщо студент дав відповідь на поставлене запитання, однак вона має хоча б один із таких недоліків:

- є неповною, не містить усіх необхідних відомостей про предмет запитання;
- є не зовсім правильною: наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, назв і змісту нормативно-правових актів, нечіткі характеристики відповідних явищ;
- не є аргументованою: не містить посилань на нормативно-правові акти (у разі необхідності), інші джерела, аналізу відповідних теорій, концепцій, наукових течій та ін.; недостатньо використано дані юридичної практики, інший фактичний і статистичний матеріал;
- свідчить про наявність прогалин у знаннях студента;
- викладена з порушенням логіки подання матеріалу, містить багато ґраматичних, грубих стилістичних помилок і виправлень;

0 балів — якщо студент не відповів на поставлене запитання:

- відповідь є неправильною, не розкриває сутності питання;
- при відповіді допущені грубі змістовні помилки, які свідчать про відсутність знань у студента;
- безсистемність і поверховість знань у студента, невміння сформулювати думку та викласти її, незнання основних положень навчальної дисципліни.

Результат письмового іспиту складається з суми балів, одержаних за всі питання. У тому разі, коли відповіді студента оцінені менше ніж у 30 балів, він отримує незадовільну оцінку за результатами іспиту (тобто 0 балів).

Загальне підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється з урахуванням результатів оцінювання поточної роботи в семестрі (в діапазоні від 0 до 40 балів) і результатів письмового іспиту (не менше 30 і не більше 60 балів) за 100-бальною системою з подальшим переведенням у традиційну систему за 4-бальною шкалою та шкалою ECTS для фіксації оцінки в нормативних документах.

Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
85–100	5 (відмінно)	A
80	4 (добре)	B
65–75		C
60	3 (задовільно)	D
50–55		E
30–45	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	FX
0–25	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Для реєстрації оцінки за шкалою ECTS в екзаменаційних відомостях вводиться спеціальна графа “Оцінка за шкалою ECTS”.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Закон України “Про аудиторську діяльність” від 22 квітня 1993 р. // ВВР України. — 1993. — № 23.
2. Закон України “Про банки та банківську діяльність” від 21 грудня 2000 р. // Уряд. кур’єр. — 2001. — № 8.
3. Закон України “Про банкрутство” від 14 травня 1992 р. // ВВР України. — 1992. — № 31. — Ст. 440.
4. Закон України “Про власність” від 7 лютого 1991 р. № 697-ХІІ // ВВР України. — 1991.
5. Закон України “Про господарські товариства” від 19 вересня 1991р. № 1560-ХІІ // ВВР України. — 1991.
6. Закон України “Про Державну контрольно-ревізійну службу в Україні” від 26 січня 1993 р. // ВВР України. — 1993. — № 13.
7. Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30 жовтня 1996 р. № 448/96-ВР // ВВР України. — 1996.
8. Закон України “Про інвестиційну діяльність” від 18 вересня 1991р. № 1560-ХІІ // ВВР України. — 1991.
9. Закон України “Про захист економічної конкуренції” // Уряд. кур’єр. — 2001. — № 50.
10. Закон України “Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів” від 10 грудня 1997 р. // ВВР України. — 1998. — № 15.
11. Закон України “Про обіг векселів в Україні” // Уряд. кур’єр. — 2001. — № 78.
12. Закон України “Про підприємництво” від 7 лютого 1991 р. № 698-ХІІ // ВВР України. — 1991.
13. Закон України “Про підприємства в Україні” від 27 березня 1991 р. № 887-ХІІ // ВВР України. — 1991.
14. Закон України “Про приватизацію майна державних підприємств” // ВВР України. — 1992. — № 24.
15. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу” від 18 червня 1991 р. № 1201-ХІІ // ВВР України. — 1991. — № 38.
16. *Господарський кодекс України: Офіційний текст / Міністерство юстиції України.* — К.: Юрінком Інтер, 2003. — 304 с.

17. *Господарський* процесуальний кодекс України: Офіційний текст / Міністерство юстиції України. — К.: Юрінком Інтер, 2003. — 304 с.
18. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Про затвердження методики оцінки державних корпоративних прав” від 02.08.99 № 1406.
19. *Постанова* Кабінету Міністрів “Про порядок продажу пакетів акцій ВАТ, створених у процесі приватизації, що належать державі, у вигляді депозитарних розписок на міжнародних фондових ринках: від 21.07.99 № 1320.
20. *Постанова* Кабінету Міністрів “Про управління державними корпоративними правами” від 15.05.2000 № 791.
21. *Положення* про національне агентство з управління державними корпоративними правами від 02.09.98 № 969.
22. *Положення* про надання регулярної інформації відкритими акціонерними товариствами та підприємствами — емітентами облігацій: Затв. рішенням Держ. комісії з цінних паперів та фондового ринку від 12.02.98 № 36 // Про приватизацію: Держ. інформ. бюл. — 2000. — № 6. — С. 34–45.
23. *Положення* про порядок реєстрації випуску акцій та облігацій підприємств та інформації про їх емісію: Затв. рішенням Держ. комісії з цінних паперів та фондового ринку від 12.02.98 № 36 // Уряд. кур’єр. — 1998. — 4 черв.
24. *Положення* про порядок реєстрації випуску акцій відкритих акціонерних товариств, створених із державних підприємств у процесі приватизації й корпоратизації від 11.04.2000.
25. *Положення* про порядок розрахунку початкової ціни пакетів акцій ВАТ // Уряд. кур’єр. — 2000. — № 73.
26. *Інструкція* про порядок заповнення звіту представника органу, уповноваженого управляти відповідними державними корпоративними правами в органах управління господарських товариств: Затв. наказом Фонду держмайна України 29.05.2000 № 1109.

Додаткова

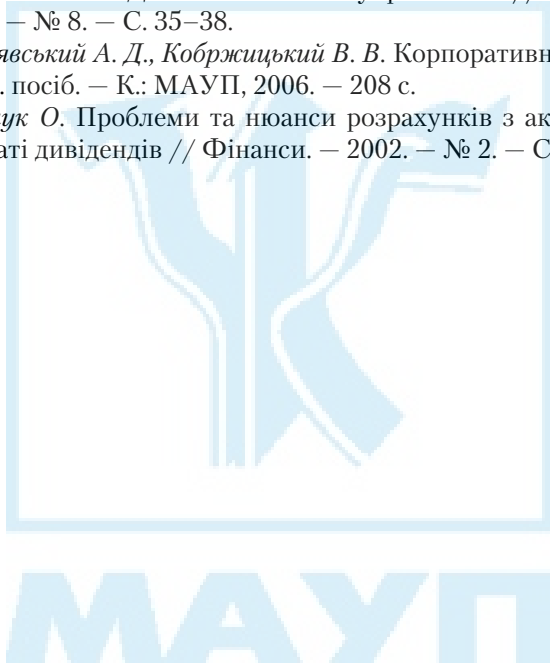
27. *Акціонерні* товариства. Організація та діяльність. — К.: Фонд державного майна України, 1997. — 344 с.
28. *Балка Дж.* Колективна власність працівників (огляд американського досвіду) // ЄП. — 1991. — 290 с.

29. *Білик М. Д.* Управління фінансами державних підприємств. — К.: Знання, 1999. — 312 с.
30. *Боднар О. М.* Продаж пакетів акцій через фондові біржі — практичний шлях до створення розвинутого фондового ринку на Україні // Держ. інформ. бюл. про приватизацію. — 2001.
31. *Бурмака М. О.* Запровадження принципів корпоративного управління — важливий крок до переходу на міжнародні стандарти управління акціонерним товариством // Українська інвестиційна газета. — 2004. — № 4 — С. 16.
32. *Вінник О. М., Щербина В. С.* Акціонерне право. — К.: Атіка, 2000. — 356 с.
33. *Голубков С. О.* Реструктуризація підприємства як спосіб запобігання банкрутству // Держ. інформ. бюл. про приватизацію. — 2002.
34. *Гридічина М. В.* Корпоративні фінанси. — К.: МАУП, 2002.
35. *Гридічина М. В.* Финансовый менеджмент: Курс лекцій, — К.: МАУП, 1999.
36. *Демб А., Нойбауер Ф.-Ф.* Корпоративне управління. — К.: Основи, 1997. — 302 с.
37. *Друкер П. Ф.* Управление, нацеленное на результаты: Пер. с англ. — М.: Технолог. шк. бизнеса, 1994. — 200 с.
38. *Євтушевський В. А.* Основи корпоративного управління. — К.: Знання-Прес, 2002. — 318 с.
39. *Завдацький Й., Попов В.* Сценарний підхід до вдосконалення управлінських процесів // Фінанси. — 2003. — № 2. — С. 56–60.
40. *Задихайло Д. В., Кібенко О. Р., Назарова Г. В.* Корпоративне управління. — Х.: Еспада, 2003. — 688 с.
41. *Іменітова О.* Методи оцінки ринкової вартості акцій // Ринок цінних паперів. — 1997. — № 20. — С. 5–8.
42. *Кобржицький В. В.* Сучасні проблеми корпоративного управління в Україні // Економіка та держава. — 2005. — № 11. — С. 15–17.
43. *Коваль А. Ф.* Органи управління акціонерного общества // Вестн. фонд. рынка. — К., 1999. — 64 с.
44. *Короленко М. В.* Дивідендна політика акціонерного товариства // Фінанси України. — 1999. — № 2. — С. 58–63.
45. *Лебідь Н. П.* Особливості проведення експертної оцінки пакетів акцій відкритих акціонерних товариств, що пропонуються до

продажу потенційним інвестором // Держ. інформ. бюл. про приватизацію. — 1997.

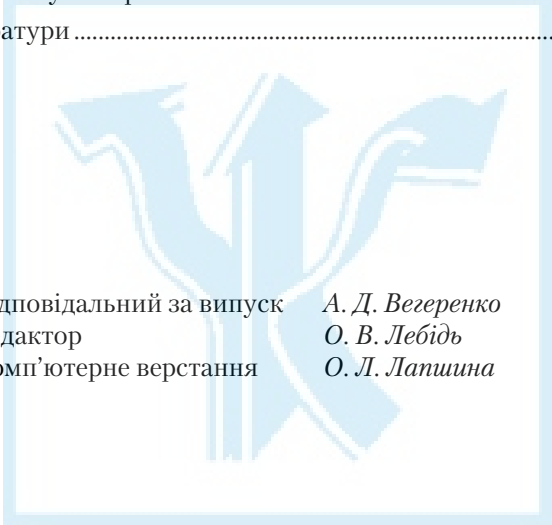
46. *Лнохин С.* Управление финансовыми активами // Фин. бизнес. — 2000. — № 7. — С. 21–28.
47. *Лукинов І.* До питання про концепцію і модель сучасного економічного розвитку України // Фінанси. — 2003. — № 8. — С. 4–9.
48. *Михайлюк В.* Холдинги та можливості їх створення в Україні // Фінанси. — 2002. — № 4. — С. 7–9.
49. *Мозговий О.* Фондовий ринок України: сучасний етап // Уряд. кур'єр. — 2000. — № 140. — С. 5.
50. *Нізалов Д. В.* Основні напрями структурної реорганізації промислових підприємств України // Держ. інформ. бюл. про приватизацію. — 1998.
51. *Окумура Х.* Корпоративний капіталізм в Японії. — М.: Мысль, 1999. — 230 с.
52. *Оскольський В. В.* До цивілізованого ринку цінних паперів. — К.: УФБ, 1999. — 154 с.
53. *Основы корпоративных финансов: Пер. с англ. / С. Росе и др.* — М.: Лаб. базовых знаний, 2000.
54. *Принципи корпоративного управління* // Нормативна база. — 2004. — 16 с.
55. *Рудінська О. В., Яроміч С. А., Молоткова І. О.* Менеджмент. Теорія менеджменту. Організаційна поведінка. Корпоративний менеджмент: Навч. посіб. — К.: Ельга Ніка-Центр, 2002.
56. *Савин В.* Корпоративные облигации как средство привлечения капитала // Финансист. — 1999. — № 7. — С. 28–34.
57. *Сахароза О.* Зловживання в акціонерних товариствах: спроби класифікації // Економіка, фінанси, право. — 1999. — № 7. — С. 34–36.
58. *Сірош М. В.* Перспективи підвищення ефективності корпоративного сектора економіки та корпоративного управління // Про приватизацію: Держ. інформ. бюл. — 2000. — № 2. — С. 73–75.
59. *Спостережні* ради акціонерних товариств. — К.: Міжнар. центр приватизації, інвестицій та менеджменту, 1994. — 150 с.
60. *Стеценко Б.* Становлення вітчизняної моделі корпоративного управління в контексті світового досвіду // Цінні папери України. — 2005. — № 14. — С. 11.

61. *Стецько М. В., Юрій І. С.* Фінанси акціонерних товариств: проблеми і перспективи // Фінанси України. — 2000. — № 4. — С. 54–58.
62. *Суторміна В. М., Федосов В. М., Рязанова Н. С.* Фінанси зарубіжних корпорацій. — К.: Либідь, 1993. — 248 с.
63. *Терещенко О. О.* Фінансові джерела санації підприємств // Фінанси України. — 1999. — № 9. — С. 52–63.
64. *Третяк О. І.* Конвертовані облігації та невикористані можливості // Фінанси України. — 1999. — № 6. — С. 42–46.
65. *Чернявський А. Д.* Коллективное управление // Персонал. — 2001. — № 8. — С. 35–38.
66. *Чернявський А. Д., Кобржицький В. В.* Корпоративне управління: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2006. — 208 с.
67. *Шевчук О.* Проблеми та нюанси розрахунків з акціонерами по виплаті дивідендів // Фінанси. — 2002. — № 2. — С. 16–19.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Корпоративне управління”	4
Методичні вказівки для самостійного вивчення кожної теми	5
Питання для самоконтролю	32
Критерії оцінювання знань студентів при підсумковому контролі	36
Список літератури	39

Відповідальний за випуск *А. Д. Везеренко*
Редактор *О. В. Лебідь*
Комп'ютерне верстання *О. Л. Лашина*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3153

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП